

NCR
National Credit Regulator

**Mulayo wa Zwikolodo wa Lushaka na
Mulauli wa Zwikolodo wa Lushaka (tshiVenda)**

the dti

Department:
Trade and Industry
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Mulayo Wa Lushaka Wa Malugana na Tshikolodo (Wo Khwinifhadzwa)

Mulayo wa 34 wa 2005

Ndivho dza Mulayo uyu ndi u tūtuwedza na u isa phanda ndondolo ya ekonomi na Matshilisano ya Maafrika Tshipembe, u tūtuwedza maraga na ndowetshumo ya zwikolodo, wa maitele kwao, a re khagala, a tātisanaho, a bveledzaho, a vhukoni na vhulondo, u swikelea, na u tsireledza vharengi.

Mulayo u thoma Mulauli wa Zwikolodo wa Lushaka u funza, u diñwalisa ha ndowetshumo dzi shelaho mulenzhe, u livhisa milandu kha Khoro ya Vhulamukanyi yo khetheaho ya Vharengi ya Lushaka u itela vhukando ha ndatiso ho lulamaho, u tūtuwedza thandululo ya phambano i si ya mulayo, u tōdisisa mbilalelo na u vhona uri Mulayo u khou shuma.

Ndivho dza Mulayo wa Zwikolodo wa Lushaka

- U tūtuwedza u maandafhadzwa ha vharema ha ikonomi na vhuṇe ha kha ndowetshumo ya zwikolodo ya vharengi;
- U thivhela maṇwe maitele a zwikolodo na mbambadzo i si yavhuḍi;
- U tūtuwedza ṇetshedzo ya zwikolodo ya vhuḍifhinduleli na u shumisa, na ndivho dza u thivhela u ṇetshedza zwikolodo nga ṇdila i si ya vhuḍi;
- U ṇetshedza mbetshelwa y au dzudzanya hafhu zwikolodo musi muthu e na zwikolodo zwinzhi;
- U laula mafhungo a biro ya zwikolodo;
- U ṇetshedza mbetshelwa ya u ṇwalisa ha biro ya zwikolodo, vhaṇetshedzi vha zwikolodo na tshumelo ya ngeletshedzo ya zwikolodo;
- U thoma maitele a lushaka na zwitandadi zwo livhanaho na zwikolodo zwa vharengi;
- U tūtuwedza maitele a u tevhela muhanga wo livhanaho na zwikolodo zwa vharengi;
- U thoma Mulauli wa Zwikolodo wa Lushaka na Khoro ya Vhulamukanyi ya Vharengi ya Lushaka;
- U khwinisa Mulayo wa Gwama wa 1968 na Mulayo wa Thendelano dza Zwikolodo wa 1980; na u ṇetshedza mbetshelwa ya mafhungo a livhanaho na izwo.

Zwiṭalusi zwiḥulwane zwa Mulayo wa Zwikolodo wa Lushakawa Lushaka

- Luambo kha thendelano dza zwikolodo lu tea u vha khgala na u pfesesea;
- Khothesheni i tea u netshedzwa kha thendelano dzoṭhe dza zwikolodo nahone i vha i vhoḥhaho lwa maḍuvha maṭanu;
- Khunguwedzo na u vhambadza zwi tea u vha na vhuṭanzi ho randelwaho ha mutengo wa tshikolodo;
- Thengiso ya tshikolodo muḍini wa murengi kana mushumoni zwi tea zwo iledzwa lwa tshoṭhe;
- Zwiitisi zw i tea u netshedzwa musi khumbelo ya tshikolodo i tsh i landulwa;
- Nyaluwo yo elwaho nga yoṭhe ya tshikolodo yo laulwa;
- U hadzima hu si ha vhuḍi ho ileldzwa;
- Nyingapfuma na mbadelo dzi a laulwa kha thendelano dzoṭhe, hu tshi katelwa na khadzismiso ṭhukhu;
- Biro dza zwikolodo dzo laulwa nahone vharengi vha na pfanelo kha rekhodo ya mahala ya biro ya zwikolodo luthihi nga ṛwaha;
- U eletshedzwa kha zwikolodo zwo thomiwa u itela u dzudzanywa nga huswa ha zwikolodo kha avho vharengi vha re na zwikolodo zwinzhi.

Mushumo wa Mulauli wa Zwikolodo wa Lushaka ndi ufho?

Mulauli wa Zwikolodo wa Lushaka u tea u:

- Sedzulusa maraga wa zwikolodo na u monitha vhuswikeleli kha zwikolodo na mbadelo ya zwikolodo u itela u vhona zwiitisi zwine zwa nga thivhela u swikelela kha tshikolodo, muṭaṭisano na tsireledzo ya vharengi;
- Uṭanganedza na u ṭoḍisisa mbilaelo na u vhona uri pfanelo dza murengi dzo tsireledzwa, na
- U ita uri Mulayo u shume na u dzhia maga kha u lwa na zwiimiswa zwi pfukaho mulayo.

Khoro ya Vhulamukanyi ya Vharengi ya Lushaka ndi mini?

Khoro ndi ya Vhulamukanyi ndi tshiimiswa tsha thungo tsho ḡiimisaho tsha Mulauli wa Vharengi wa Lushaka. Khoro ya vhulamukanyi yo vhumbeba nga Mudzulatshidulo na miṛwe mirado ya heneḥha kha 10.

Khoro ya Vhulamukanyi i thetshelesa milandu ya u sa tevhedza Mulayo nahone i nga dzhenisa vhukando ha ndatiso vhu tevhelaho u ya nga Khethekanyo 150, sa tsumbo, u imisa kana u phumula u diinwalisa ha tshiimiswa, u toda mbadelo kha murengi kha mutengo wo fhiraho muñwe na muñwe wo vhlwaho, u nea mulifho na u netshedza ndiliso kha murengi, n.z.

Mugaganyagwama wa Hayani wa Nwedzi

Muholo	
Muholo	
Muholo wa Mufarisi	
Bonasi	
Nyingapfuma	
Mbuelo ya u Bindudza	
Thanganelo	
Zwishumiswa	
Rennde/Khadzimiso	
ya Nndu	
Ndindakhombo	
Zwivhaswa/Petirolo	
Ndifho dza Banngani	
Zwitodeahayani	
Zwiambaro	
Ndondolo ya vhana	
Mudagasi	
Vhudimvumvusi	
Khadzimiso	
Mbulungelo	
Zwa mishonga/mano	
Lutingo	
Na zwinwe-vho (Talutshedzani)	
Thanganelo	

Ofisi ya Mulauli wa Zwikolodo wa Lushaka i kwamiwa hani?

- **Nombor ya u kovhekana:** 0800 627 627
kana 0860NCR NCR
- **Mafhungo a u diinwalisela:** (011) 554 2600
- **Imeili u itela mbudziso** info@cnr.org.za
kana u itela Mbilaalo dziñwe na dziñwe
dccomplaints@ncr.org.za **kana u Humbela Wekishopo**
workshops@ncr.org.za
- **Webusaithi:** www.ncr.org.za

Vharengi vha wana hani thuso

Vharengi vha nga ya kha Mulauli wa Zwikolodo wa Lushaka u itela ngeletshedzo kana thuso ngaha thengiselano inwe na inwe ya zwikolodo i welaho nga fhasi ha Mulayo wa Zwikolodo wa Lushaka. Mulauli wa Zwikolodo wa Lushaka a nga thusa hafhu vharengi nga ha mafhungo a livhanaho na biro ya zwikolodo kana mafhungo a zwikolodo na ngeletshedzo ya milandu.

Vharengi vha nga kwama hafhu zwiimiswa zwi tevhelaho zwine zwa vha na vhugudeleli nga nga ha tshaka dza mbilaelo dzo tiwaho:

- **Mulamuli a wa Tshumelo dza u Bannga** ane a shuma na mbilaelo dzi livhanaho na bannga;
- **Mulamuli wa Vhutanzi ha Zwikolodo (0861 662 837)** u shuma na mbilaelo dzi kwamaho biro dza zwikolodo kana vhumanzi ha zwikolodo;
- **Mulauli wa Vundu wa Mafhungo a zwa Vharengi** u shuma na mbilaelo dza vharengi dziinwe na dziinwe.

Mulauli wa Zwikolodo wa Lushaka u do tanga na Mulauli wa Vundu wa Mafhungo a zwa Vharengi, Mulamuli na mulawuli wa Bannga na Mulamuli wa Vhumanzi ha Zwikolodo u vhona uri thuso i bvedzaho i khou netshedzwa kha vharengi.

Ndi thengiselano dzifhio dzi welaho fhasi ha Mulayo

- Khadzimiso na zwiinwe zwikolodo u bva banngani, u katela na bonndo dza dzinndu, tshede mviswaphiratshikalo, garaa dza zwikolodo, masheleni a dzigoloi na manwe masheleni a vhuwe;
- Masheleni a Fanitsha, akhaundu dza zwiambaro na dziinwe tshaka dza zwikolodo u bva kha vharengisi;
- Khadzimiso thukhu na thengiselano;
- Dziinwe tshaka dza zwikolodo kana khadzimiso dzi netshedzwaho kha murengi.

Mulayo wa khwiniso ya zwikolodo wa lushaka u amba mini kha vhona sa murengi

Mulayo wa Khwiniso ya Zwikolodo wa Lushaka (wa 19 wa 2014) na Mialyo i tandulula vhunzhi ha mafhungo, u katela:

U isa phanda na u phumula vhumanzi vhu si havhudi

- Arali vho nofhedza u badela, muṇetshedzi wa tshikolodo u fanela uri kha maḍuvha a 7 nga murahu ha mbadelo, u dzhenise mafhungo maswa nga hezwi kha dzothe biro dza zwikolodo dzo diṇwaliselaho.
- Biro dza zwikolodo dzi tea uri dzi phumule vhuṭanzi vhu si ha vhuḍi vhu re kha mutevhe kha maḍuvha a 7 nga murahu ha u wana vhuṭanzi u bva kha muṇetshedzi wa tshikolodo uri vho fhedza u badela mulandu wavho.
- Arali muṇetshedzi wa tshikolodo a kundelwa u dzhenisa vhuṭanzi vhuswa vhu kwamaho mbadelo yo khunyelelaho ya mulandu nga murengi, zwino murengi u na murengi a nga swikisa mbilaelo kha Mulauli wa Zwikolodo wa Lushaka.

Maitele maswa a o thomiwaho a u thathuvha vhukoni ha u badela

U thathuvha vhukoni ha u badela ndi mini

Hezwi ndi u thathuvha kana ndingo dzi shumiswaho nga muṇetshedzi wa tshikolodo u vhona arali murengi a tshi nga kona u dzhia na u badela murahu tshikolodo a so ngo vha na zwikolodo zwinzhi

- Nḍila dza u thathuvha vhukoni ha u badela dzi shuma kha vhothe vhaṇetshedzi vha zwikolodo.
- Vhaṇetshedzi vha zwikolodo vha na vhuḍifhinduleli ha u ita ndingo dza vhukoni ha u u badela phanda ha musi tshikolodo tshi sa athu ṇeiwa.
- Murengi u ṇewa vhuḍifhinduleli ha ṇetshedza tsumbo yo lulamaho na u bula kha muṇetshedzi wa tshikolodo u itela uri mukolodisi a ite ndingo dza vhukoni ha u badela ho teaho.
- Muṇetshedzi wa tshikolodo u fanela u dzhia maga a re khagala u vhona uri murengi u pfesesa pfanelo na vhuḍifhinduleli, khonadzeeo ya khombo na mbadelo dzi ḍaho na thendelano dza tshikolodo.

U kona zwahuḍi u thathuvha tshiimo tsha masheleni tsha murengi, muṇetshedzi wa tshikolodo u tea u:

- Ddzhuela ṇṭha mbuelo guṭe ya murengi, ṭhuso dza muvhuso, zwishumiswa zwa fhasisa zwa vhutshilo na pfanelo dza zwikolodo.
- Humbela heneffa kha tshitatamennde tsha miṇwedzi miraru kana ngeletshedzo ya muholo (liṇwalo la vhukuma kana khophi yo ṭanzielwaho).
- Dzhiela ṇṭha ḍivhazwakale ya murengi ya kubadelele kwa milandu.

- U shuma hedzi mbudziso kha maḁuvha a 7 a mushumo phanḁa ha musi tshikolodo tshi sa athu netshedzwa kana u alusa tshikalo tsha tshikolodo tsha tshikolodo tsha zwino kana kha maḁuvha a 14 a mushumo kha khadzimiso ya nḁu.

Arali murengi a sa fushei nga mvelelo dza u thatuvhiwa, a nga swikisa mbilaelo kha muḁetshedzi wa tshikolodo hune nga murahu murengi a nga fhirisela phanḁa mbilaelo kha NCR arali a sa takadzi nga mvelelo dza maitele a muḁetshedzi wa tshikolodo.

U thivhela u rengisa na u kuvhanganyiwa ha mulandu “wa kale” wo randelwaho.

Mulandu u vha wo randelwaho kana “wa kale” musi:

- Arali muḁetshedzi wa tshikolodo a so ngo vha ḁea dagafala lwa miḁwaha miraru i tshi tou tevhekana kha mulandu uyu.
- Lwa miḁwaha miraru i tshi tevhekana a vho ngo vhuya vha ṭanganedza mulandu uyu nga vhudavhidzani ha u tou amba kana ha u tou ḁwala.
- Avho ngo vhuya vha badela na luthihi kana u thembisa u badela mulandu uyu.

Kha vha dzhieḁe nṭha: Arali nyimele idzo dzi re afho nṭha dzo fushiwa, zwino mulandu uyu wo randelwa. A vha vhofhei nga mulayo u badela badela uyu mulandu nahone mulandu u nga si vusiwe.

Ndi pfanelo dzifhio dzine vha vha nadzo

- Vha na pfanelo dza u vhudzisa, na u wana tsumbo musi uri vho fhedzisela u badela lini khauyo mulandu.
- Vha na thendelo dza u vhudzisa na u ṭanganedza tsumbo uri ḁagafala dzo vhuya dza rumelwa kha mulandu uyu.
- Vha na pfanelo dza u vhudza mukuvhanganyi wa zwikolodo uri a vha vhofhei nga mulayo u badela mulandu sa musi wo randelwa.
- Arali vho vhudza mukuvhanganyi wa zwikolodo uri mulandu wo randelwa nahone a vha vhofhei nga mulayo u badela, ngauralo mukuvhanganyi wa mulandu u fabnela u ima nga u tavhanya u vha kwama.

Arali vha nga vha tshipondwa tsha muvhili wa milandu misi yoṭhe a tshi dzulela u vha kwama uitela u kuvhanganya mulandu wo randelwaho kana u vha dina kana u vha khunzi khunzi khavho na musi vho no mu vhudza uri mulandu wo randelwa, zwenezwo vha nga swikisa mbilaelo kha NCR.

Vha fanela u vhona uri munetshedzi wa tshikolodo wavho u bvisela khagala mbadelo dza Zwothe zwa khumbelo ya tshikolodo.

National Credit Regulator

Loan application tick list

Loan amount

Installment amount

Number of installments

Interest

Compulsory insurance

Interest rate (%)

Residual or final amount payable

U itela vhutanzi vhunzhi kha vha kwame

0860 627 627 | www.ncr.org.za